

2023-05-29

Till
Skolverket

Dnr 2023:885

Idéburna Skolors Riksförbunds yttrande avseende förslag till föreskrifter om hantering och genomförande av digitala nationella prov

Idéburna Skolors Riksförbund (ISR) organiserar icke vinstutdelande fristående skolor och arbetar för att stärka möjligheterna för olika idéburna pedagogiska alternativ att bedriva förskola/skola inom det svenska utbildningsväsendet. ISR verkar för att försvara friskolereformens mångfaldssyfte och för en deltagande målstyrning där skolorna själva kan styra över hur verksamheten ska organiseras för att nå de nationella målen. På så vis främjas en reell pedagogisk mångfald, vilket är en förutsättning för en verklig valfrihet för elever och föräldrar.

Med idéburna skolor avses den definition som tagits fram av utredningen Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Sammanfattning

Idéburna skolors riksförbund, ISR, har getts möjlighet att yttra sig gällande Skolverkets förslag om föreskrifter om hantering och genomförande av nationella prov.

I syfte att effektivisera det nationella stödet för kunskapsbedömning och likvärdig betygssättning föreslog regeringen i propositionen Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala (prop.2017/18:14) att de nationella proven och de nationella bedömningsstöden skulle digitaliseras. Digitaliseringen av de nationella proven och bedömningsstöden ska, enligt förarbetena, bidra till att dessa ska bli mer likvärdiga, rättssäkra och effektiva. Utifrån regeringens uppdrag har Skolverket tagit fram en helhetslösning för att tillhandahålla digitaliserade nationella prov som så långt det går kan generera automaträttade prov.

ISR delar på ett övergripande motiven för regeringens uppdrag till Skolverket.

Samtidigt vill ISR varna för att förutsättningarna för att realisera skolans bildningsuppdrag – barn och ungas kvalifikation, socialisation och individblivande – kan försämrats. Allt för stor vikt på kunskapsutvärdering genom prov kan tendera till att styra undervisning och elevmönster (teaching for/ learning for the test). Prov som konstrueras för automaträttning kan leda till en utarmning av det lärinnehåll som ska ligga till grund för kunskapsbedömning och betygssättning.

ISR påpekar nedan några risker på mer detaljerad och praktisk nivå.

Uppgifter om användare

5 § Uppgifterna enligt första och andra stycket ska vara tillgängliga för Skolverket senast 30 dagar innan provtillfället. Om det finns särskilda skäl får uppgifter om användare i form av enskild elev eller personal lämnas senare än 30 dagar innan provtillfället.

ISR;s kommentar:

30 dagars gränsen kan krocka med rättigheten att fritt byta skola på dagen. Elever som byter skola med kort varsel, kommer sannolikt inte beredas likvärdigt tillträde, varken av lokala eller centrala skäl. Här behöver det finnas en administrativ gräns, helst likvärdig förvaltningslagens tolkning av "skyndsamt" som är två veckor. Alldeles oavsett blir det bekymmer på individnivån för just de elever som precis före ett prov bytt skola. För elever som bytt skola, behöver det vara möjligt, om man så önskar, med ett sammanhållet provresultat. Annars måste prov göras om, enligt 11 §, på den nya skolenheten.

Förberedelser

6 § Ett prov ska genomföras på en dator eller annan digital enhet samt med tangentbord och hörlurar som tillhandahålls på skolenheten eller i annan lokal där provet genomförs. Inför genomförandet av ett prov ska rektorn säkerställa att sådan utrustning finns tillgänglig för eleven så att provet kan genomföras på ett likvärdigt, tillförlitligt och ändamålsenligt sätt.

ISR;s kommentar:

För att det ska vara helt likvärdigt kommer det inte vara möjligt för elever att använda sina redan lånade enheter, vilket också framgår i konsekvensutredningen. För alla mindre skolenheter är marginalkostnaden inte längre marginell. För en mindre skola kan detta betyda anskaffning och skötsel av en uppsättning om 40 extra datorer, att enbart användas för DNP. Arbetstimmarna för förberedelser före varje prov kommer handla om dagar, inte timmar. Att enbart ladda så många enheter görs inte av sig självt. Samma med att tillhandahålla, testa hörlurar och ljud.

Genomförande

8 § På skolenheten ska det säkerställas att eleverna genomför ett prov på ett sådant sätt att resultatet från provet kan användas som stöd vid betygssättning eller bedömning av elevernas kunskaper i det ämne eller den kurs som provet avser.

Vid provtillfället ska elevens identitet vara klarlagd.

ISR:s kommentar

Första meningen är extremt problematisk eftersom den är en syftesskrivning om provet i sin helhet och aspekter som är utanför huvudmannens kontroll. Det gör att hela skrivningen är

ytterst oklar. Formuleringen skulle kunna tolkas som att den betyder att varje elev ska vara avskärmad andra elever, men det framgår inte.

I andra meningen framgår tydligare, om identiteten, men det saknas att det handlar om ett säkert inloggningsförfarande, som skolan ska ansvara för.

Genomförande av ett prov efter föreskriven provtidpunkt, föreskrivet provdatum eller föreskriven provperiod

11 § Rektorn får besluta om att en elev i grundskolan, specialskolan, sameskola eller gymnasieskolan som inte har genomfört ett prov vid föreskriven provtidpunkt, på föreskrivet provdatum eller under föreskriven provperiod, ska få genomföra provet vid ett senare tillfälle under den tid som provet finns tillgängligt.

ISR:s kommentar:

Lösningen låter praktisk, men kan innebära att elever som vill göra provet senare, kan komma att veta vad provet innehåller. Det blir inte likvärdigt. Eftersom en rektor även får besluta att en hel årskurs ska göra provet vid senare tillfälle, så finns här tolkningsutrymme för godtagbara skäl. Att internetuppkopplingen stördes ut och därmed ska samma prov göras vid senare tillfälle, är den svagaste punkten i hela förslaget. Någon plan B (=alternativt prov, slumpvisa statistiska frågor osv, tycks inte finnas alls.

För Idéburna skolors riksförbund

Håkan Wiclander, ordförande

Peter Strömblad & Britta Drakenberg,
styrelseledamöter

Idéburna skolors riksförbund

Epost: info@ideburenskola.se

Hemsida: www.ideburenskola.se